

HUKUKA FELSEFİ VE SOSYOLOJİK BAKIŞLAR

SEMPOZYUMU - III

7-9 EYLÜL 2006, İSTANBUL

- Kasım Akbaş ◦ Vecdi Aral ◦ Çetin Aşçıoğlu
- Ali Şafak Bah ◦ Hamdi Bravo ◦ Işıl Bayar Bravo
- Esra Çağrı ◦ Gökçe Çataloluk
- Sinan Kadir Çelik ◦ A. Kadir Çüçen
- İsmail H. Demirdöven
- R. Cengiz Derdiman
- Mustafa Kemal Efe-Şengül Yaman Efe
- Zeynep Özlem Üskül Engin
- Hatice Nur Erkan ◦ Serkan Gölbaşı
- Sercan Gürler ◦ Altan Heper
- Yasemin Işıқтаç ◦ Naci İspir ◦ Yusuf Karakoç
- Muharrem Kılıç ◦ Mustafa Kutlu ◦ Barış Mutlu
- Hayrettin Ökçesiz ◦ Veli Özer Özbek
- Mehmet Tevfik Özcan ◦ Selen Özel
- Rabia Sağlam ◦ Kemal Şahin ◦ Neşet Toku
- Aylın Toman ◦ Halil Turan ◦ Ahmet Ulvi Türkbağ
- Bahir Güneş Türközer ◦ Mehmet Turhan-Nur
- Uluşahin ◦ Gülriş Uygur ◦ Ertuğrul Uzun
- Eylem Ümit

16

Hazırlayan: Hayrettin Ökçesiz

İSTANBUL
BAROSU

Ankara Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
KÜTÜPHANE

H F S A

HUKUK FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ ARKİVİ

16. KİTAP

“Hukuka Felsefi ve Sosyolojik Bakışlar-III”

Sempozyumu Bildirileri

(7-9 Eylül 2006, İstanbul)

Hazırlayan

Hayrettin Ökçesiz

340.1 HFS 2007

A.Ü.H.F. KÜTÜPHANESİ

340.1 121932

İSTANBUL BAROSU YAYINLARI

İstanbul, 2007

Ankara Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
KÜTÜPHANE

H F S A

HUKUK FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ ARKIVI

16. KİTAP

"Hukuka Felsefi ve Sosyolojik Bakışlar-III"

Sempozyumu Bildirileri

(7-9 Eylül 2006, İstanbul)

Hazırlayan

Hayrettin Ökçesiz

340.1 HFS 2007

A.Ü.H.F. KÜTÜPHANESİ

340.1... 121932

İSTANBUL BAROSU YAYINLARI

İstanbul, 2007

Genel Yayın Sıra No: 102
2007/13
ISBN: 978-9944-234-08-5

HFSA - Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi

Hayrettin Ökçesiz

Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Kampus, Antalya

Telefon: (0242) 227 69 75 - 76

Faks: (0242) 227 69 77

E-posta: hayret@akdeniz.edu.tr

İstanbul Barosu Yayınları

İstiklal Cad. Orhan A. Apaydın Sk. Baro Han Beyoğlu-İST

Tel: 0212 251 63 25 Belgeç (Fax): (0212) 293 89 60

www.istanbulbarosu.org.tr dergi@istanbulbarosu.org.tr

Kapak Karikatürü: Honoré Daumier

Elektronik ortamda iletilen imla ve dizgi hataların yazarın/çevirmenin sorumluluğundadır.

Kapak, İç Tasarım ve Baskı: Can Matbaacılık

(0212) 613 10 77 - 613 15 47

Temmuz 2007

SUNUŞ

HFSA'nın bu onaltıncı kitabında, 2006 Eylül'ünde değerli Meslektaşım Sayın Prof. Dr. Yasemin Işıқтаç'ın sorumluluğunda ve İstanbul Barosu'nun her türlü maddi ve manevi desteğinde gerçekleşen "Hukuka Felsefi ve Sosyolojik Bakışlar" adlı üçüncü Sempozyumumuzun bize ulaşan bildirimlerini okuyacaksınız. Bazıları ne yazık ki basıma yetiştirilememiştir. Onları, izleyen HFSA'larda okuyabilmeyi umut ettiğimizi bir dilek olarak yazarlarına burada iletmış olalım.

Bu kitabın raftaki yerini alabilmesini Değerli Meslektaşım Sayın Doç. Dr. Gülriz Uygur'a borçluyuz. Değerli Mesai Arkadaşları Sayın Arş. Gör. Dr. Eylem Ümit, Arş. Gör. Dr. Saim Üye ve Arş. Gör. Zeynep İspir'in, Can Grafik'ten Sayın Semiha Şahin'in değerli emekleriyle bu kitap kağıt ve mürekkeple buluşabilmiştir. Can Matbaacılık'taki değerli emektaşlar onu elle tutulur kılmışlardır.

İstanbul Barosu'nun Değerli Başkanı Sayın Kazım Kolcuoğlu'nun öncülüğünde bu kitaplarımız, karar aşamalarında dikkat ve düşüncelerini HFSA için kullanan tüm değerli avukat meslektaşlarımızın destek ve teşviki ile vücut bulabilmektedir.

Baştan sona herkese şükran ve minnet duygularımızı sunuyoruz.

Bildirisini yayımlanmak üzere gönderen yazarlarımıza ikinci bir teşekkür borcumuz bulunmaktadır. Onlar bilgi ve düşüncelerini burada yeniden bizimle paylaşıyorlar. Yazıları burada sempozyum sırasına göre yer almaktadır.

Değerli okurlarımızı ve tüm HFSA yazarlarımızı 2008 yılı dördüncü sempozyumumuza bildiri ile ya da tartışmacı olarak katılmaya davet ediyoruz. Bu etkinliğimizin kapsamını -süre ve konu olarak- olabildiğince geniş tutmaktayız. Aslında kapsam Sizlerin ilgisi derecesinde genişlemekte ve çeşitlenmektedir. Bunun da öncekilerden geri kalmamasını diliyoruz. Bunları söylerken İstanbul Barosu'nun değerli üyelerinin ve yöneticilerinin giderek gelenekselleşen bu etkinliği sahiplenmelerinin HFSA'ya bir gelecek perspektifi sunduğunu ve bizi sevindirdiğini belirtmeliyim.

Hayrettin Ökçesiz

İÇİNDEKİLER

• Eğitim ve Hukuk Eğitimi- <i>Vecdi Aral</i>	7
• İnsan Hakları Eğitiminde Felsefe Eğitiminin Gerekliği <i>A. Kadir Çüçen</i>	13
• Yargıç Etiğinin Önemi ve Eğitimi - <i>Çetin Aşçıoğlu</i>	18
• Düşman Ceza Hukuku Düşüncesine Eleştirel Bir Bakış - II <i>Hayrettin Ökçesiz</i>	29
• Sözleşme Kavramı Açısından Dayanışma-Hınc (Ressentiment) Karşılaştırması - <i>Yasemin Işıқтаç</i>	38
• Yargı Nerede? - <i>Mustafa Kutlu</i>	47
• Sosyolojik Hukuk Düşüncesinin Oluşum Süreci <i>Bahir Güneş Türközer</i>	52
• Hukuk ve Siyasetin Kesişim Alanı Olarak Avrupa Birliği <i>Gökçe Çataloluk</i>	58
• Hukukun Meşruluğu - <i>Ali Şafak Baltı</i>	72
• Kamu Düzenini Etkileyen Sonuçları Açısından Türkiye’de Kolluk Yetkililerinin Hukuksal Durumu <i>R. Cengiz Derdiman</i>	86
• Adalet ve Kanun Arasında: Savaş Etik Olarak Temellendirilebilir mi? - <i>Sinan Kadir Çelik</i>	103
• Aristo Şârihi İbn Rüşd’ün Hukuk ve Siyaset Felsefesi <i>Muharrem Kılıç</i>	109
• Aristoteles’te Adaletin ve Mutluluğun Ontolojisi Üzerine (I) <i>Hatice Nur Erkızan</i>	123
• Aristoteles ve Doğal Haklar Üzerine Bir Çalışma - <i>Esra Çağrı</i>	135
• Çağdaş Ahlâk Kuramlarının Hukuk Felsefesine Yansımalarına Örnek Olarak Lawrence Solum’un “Erdem Ahlâkına Dayalı Hukuk Kuramı” - <i>Sercan Gürler</i>	141
• Locke’ta ve Hegel’de Mülkiyet Kavramı <i>Hamdi Bravo</i>	169
• Hegel’in Politika Felsefesinde Devlet-Birey İlişkisi ve Hakiki Bir Birey Olma Yolunda Hukukun İşlevi - <i>Barış Mutlu</i>	179
• Hukuk Devleti: Modern Toplumun Hukuk Aracılığıyla Siyasal Meşruiyeti - <i>Mehmet Tevfik Özcan</i>	190
• Yüzyılımızın Postmodern Bireyi ve Baudrillard’ın Birey Anlayışı - <i>Zeynep Özlem Üskül Engin</i>	209
• Kuvvetler Ayrılığı İlkesi ve Türkiye’de Yargı Bağımsızlığı- Tartışmalar ve Sorunlar - <i>Kemal Şahin</i>	230

- Farklı Hukuk Anlayışları ve Adalete İlişkin Ortak Görüşler
Elif Kuş.....238
- Bir Sivil İtaatsizlik Örneği Olarak Vicdani Ret - *Rabia Sağlam*.....251
- Bir Boşvermişliğin Tarihi ve Genel Olarak Sakatlığa
Dayanan Olumsuz Ayrımcılık - *Selen Özel*266
- Yargı Kararlarının Dili ve Gerekçesi - *Yusuf Karakoç*.....275
- Ceza Muhakemesinde Hakimin Vicdani Kanaati
Veli Özer Özbek283
- Hukuki Argümentasyon Teorisi - *Altan Heper*288
- Meslek Olarak Hukuk ve Etik - *İsmail H. Demirdöven*303
- Aristoteles'in Adalet Anlayışı: Mesotes Öğretisi
İşıl Bayar Bravo308
- Yeni Aristotelesçi Bakış Açısıyla İyi Bir Yaşamda Dağıtıcı
Adalet ve Eşitlik İlkesinin Belirlenimi Üzerine - *Aylin Toman*.....315
- Hart-Dworkin Tartışmasının Ana Hatları
Ahmet Ulvi Türkbağ322
- Nötr İlkeler ve Hukuk - *Gülriiz Uygur*330
- Hukuksal Pozitivizmi Doğru Okumak - *Ertuğrul Uzun*.....343
- Hukuk Eleştirisi ve Eleştirel Hukuk Çalışmalarının Gündemi
Kasım Akbaş351
- Linç: Politika mı, Kültür mü? - *Serkan Gölbaşı*365
- Mekan ve İmkan: Hukuk Sosyolojisinde Bir Saha
Uygulamasının Yol Haritası - *Eylem Ümit*.....378
- "Güldünya Tören Olayı"nın Hukuk Sosyolojisi Açısından
Değerlendirilmesi - *Mustafa Kemal Efe/Şengül Yaman Efe*396
- İsaiah Berlin'in Liberalizmi ve Değerlerin Plüralizmi
Mehmet Turhan/Nur Uluşahin.....408
- Liberal Demokrasilerde Kültürel Çoğulculuk,
Kamusal Alan ve Hukuk Sorunsalı - *Neşet Toku*434
- Demokrasinin Maksimizasyonu Ekseninde
C.B. MacPherson'un Utilitarizm Eleştirisi - *Naci İspir*442
- Doğa, İnsan ve Yasa: Thomas Hobbes - *Halil Turan*452

İnsan doğa ile olan yaşam mücadelesinde, hayvanda olduğu gibi doğal donanımların sağladığı güçle değil, ancak bilincinin kazandırdığı bilgilerle üstün gelebilmektedir. Bu bilgilerin oluşturduğu bilim aracılığı ile o, doğada en güçlü canlı varlık kimliğine kavuşmuştur.

Bunun içindir ki, bilim ve tekniği övüyor, daha da ötesi, onu yüceltip kutsuyoruz. Bugün insan gerçekten, geçmişte NIETZSCHE'nin ön gördüğü "üstün insan" modelini temsil eder gibidir.

Ancak, bununla birlikte içinde bulunduğumuz ve gözden kaçmayan bir başka gerçek var: Hemen hiç kimse yaşamdan ve yaşamından hoşnut görünmüyor; bu yaşamdan açıkça yakınmalar var.

Büyük fizikçi Max PLANCK:

İçinde yaşadığımız dünya garip bir dünya!.. Nereye baksak ağır bir bunalm hüküm sürüyor.⁽¹⁾

Albert CAMUS ise bu konuda daha da ileriye giderek, çağımızı bir korku çağı diye nitelendiriyor. Ona göre,

XVII. Yüzyıl matematik çağı, XVIII. Yüzyıl fizik çağı, XX. Yüzyıl korku çağıdır.⁽²⁾

Günümüzde bu korkunun iliklerimizi donduracak kadar artmış bulunduğu herkesçe yaşanıp algılanmaktadır.

Korkunun nereden geldiğini ve nedenini ise Albert SCHWEITZER'in şu sözlerinde bulabiliriz:

Üstün insan, gücünün artması ile birlikte gerçekte zavallı ve acınacak bir insan haline gelmiştir. Uzun süredir anlamamız gereken bu gerçeği şimdi lütfen kabul edelim. Üstün insan olmakla gerçekte insan dışı bir varlık olduk.⁽³⁾

Anlaşıyor ki, bugün asıl kendimiz, kendimiz için bir tehdit ve tehlike oluşturmaktayız; korkunun kaynağı ve nedeni kendimizde bulunuyor; daha açık bir anlatımla, bilim ve teknik yoluyla doğadan koparıp kazandığımız gücü kullanım biçim ve amacımızda yatıyor.

Geleceğimizi ve varlığımızı tehdit eden bu "güç kullanma biçim ve amacımızı" ise yaşam anlayışımız, dünyaya ve yaşama bakış açımız, kısaca dünya görüşümüz belirlemektedir.

(*) Prof. Dr., Yeditepe Üniversitesi.

(1) Planck, s. 177.

(2) Camus, s. 59.